

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Навчально-науковий інститут педагогіки, психології,
підготовки фахівців вищої кваліфікації
Кафедра психології та соціальної роботи

Ψ

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ

*Збірник матеріалів звітної науково-практичної
конференції викладачів і студентів*

Випуск 3

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Навчально-науковий інститут педагогіки, психології, підготовки
фахівців вищої кваліфікації
Кафедра психології та соціальної роботи

Теоретичні та практичні аспекти психології

*Збірник матеріалів
звітної науково-практичної конференції викладачів і
студентів*

Випуск 3

Вінниця – 2018

Сімчук А. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТІВ	264
Сольвар В. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ "САМОЕФЕКТИВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ"	268
Сорохан Р. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	275
Стрельбицька О. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОЛОДІ З ОБМЕЖЕНОЮ ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЮ	279
Тарабан В. ОСОБЛИВОСТІ САМООЦІНКА ПІДЛІТКІВ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ	284
Ткачова А. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО «ВИГОРАННЯ» ВЧИТЕЛІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ	288
Узвенчук В. МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНІ ЧИННИКИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	293
Чеботарева О. НАУКОВИЙ ПІДХІД ДО ПОНЯТТЯ ЦІННІСНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ	298
Чекурина А. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ІДЕНТИЧНОСТІ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	301
Чехівська І. РОЗБІЖНОСТІ ЦІННОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ СЕРЕДОВИЩАХ	304
Шевченко А. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРЕСОСТІЙКОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ЗВО	309
Шевченко Ю. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	313
Шимко О. ПРОБЛЕМА АДАПТАЦІЇ ДО ШКОЛИ ПЕРШОКЛАСНИКІВ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ	315
Ширман А. ПРИЧИНИ ПРОЯВУ АГРЕСИВНОСТІ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	319
Шквиря А. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄВІ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ	322
Шмигельська Ю. ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ХВОРИХ З НАСЛІДКАМИ ІНСУЛЬТУ В УМОВАХ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОГО ЛІКУВАННЯ	327
Шуй Н. ВНУТІШНІ РЕСУРСИ ОСОБИСТОСТІ ЯК ДЕТЕРМІНАНТИ ЇЇ САМОРОЗВИТКУ	332
Яковенко Л. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕГУЛЯЦІЇ СТУДЕНТІВ	336

створення позитивного лікування та життєвої перспективи у хворих, підвищення власної відповідальності хворого за результат лікування.

Список використаних джерел:

1. Демиденко Т.Д. Основы реабилитации неврологических больных / Т.Д. Демиденко, Н.Г. Ермакова. – СПб. : Фолиант, 2004. – 304 с.
2. Ермакова Н.Г. Психологическая коррекция самоотношений у больных с когнитивным нарушением после инсульта / Н.Г. Ермакова // Известия РГПУ им. А.И. Герцена. – 2014. - №164. – С. 90-104.
3. Кадиков А.С. Реабилитация неврологических больных / А.С. Кадиков, Л.А. Черникова, Н.В. Шахпаранова. – М. : МЕДпресс-информ, 2008. – 560 с.
4. Попп А.Д. Руководство по неврологии (пер. с англ.) / А.Д. Попп, Е.М. Дешайе. – М.: ГЕОТАР-Медиа, 2014. – 688 с.
5. Стаховская Л.В. Инсульт. Руководство для врачей / Л.В. Стаховская, С.В. Котов. – М. : Медицинское информационное агентство, 2014. – 400 с.

*Шуй Наталя, група 4 ЄПП, ВДПУ
Науковий керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент Шульга Г.Б.*

ВНУТРІШНІ РЕСУРСИ ОСОБИСТОСТІ ЯК ДЕТЕРМІНАНТИ ЇЇ САМОРОЗВИТКУ

Постановка проблеми та її актуальність. Рік за роком ми невпинно рухаємся життєвим шляхом. Час від часу на цьому шляху зустрічаються труднощі, впоратись з якими нам допомагають особистісні та соціальні ресурси. Такі ресурси є у кожної людини. Вони сприяють забезпеченню основних потреб людини. Іншими словами ресурси є опорою в житті особистості. Але життя є досить динамічним і характеризується швидкими змінами поглядів, ідеалів, цінностей. Активізуючи внутрішні ресурси і спрямовуючи їх у правильне русло можна знайти шлях до виходу із складних життєвих обставин. Ще однією важливою характеристикою ресурсів особистості є їх участь у саморозвитку особистості. Саморозвиток є складним процесом у результаті якого відбувається вдосконалення людини у фізичному, інтелектуальному та моральному планах.

Саморозвиток є однією з умов самореалізації, а отже, виступає умовою росту людини у особистісному плані, тобто її самовдосконаленню.

Бажання саморозвитку молоді людини відображає не тільки тенденції особистісних змін юнацтва, а й можливості їхнього майбутнього. Таким чином, проблема є актуальною, оскільки наявна потреба психологічної практики в знанні особливостей структурно-змістових характеристик внутрішніх ресурсів осіб юнацького віку і їх вплив на успішний саморозвиток.

Аналіз попередніх досліджень. Сучасна психологія часто намагається заявляти ресурси, як одну з основних характеристик людини. Але попри те не висуває чіткого розуміння і пояснення термінології пов'язаної з відповідною темою, не розширює термінологічні рамки, що в свою чергу зумовлює складність дослідження і вивчення даного феномену. Однак незважаючи на стійкий інтерес в сучасній психологічній науці поняття «внутрішні ресурси» особистості залишається дискусійним, що пов'язано з його багатоаспектністю, динамічною природою його структурних і змістових характеристик. Дослідженням різних аспектів даного поняття, його структурних складових, особливостей прояву на різних вікових етапах розвитку особистості займалися (Д. Леонтьєв, Н. Маринець, І. Мурашко, О. Штепа та ін.).

Вищезазначені науковці значно збагатили уявлення про внутрішні ресурси особистості. Однак досі маловивченою залишається проблема впливу внутрішніх ресурсів особистості на її саморозвиток саме в юнацькому віці.

Мета статті полягає у теоретичному аналізі понять «внутрішні ресурси особистості» та «саморозвиток», визначення їхнього взаємозв'язку.

Виклад основного матеріалу. У загальному розумінні ресурс – це стан, можливість, якою можна скористатися в разі необхідності, запас джерело чого-небудь (сили, енергії, любові тощо). До ресурсів відноситься все те, що допомагає нам долати життєві труднощі і переходити на якісно нові сходи життя. Опираючись на свій ресурс ми здатні: зважитись на певний вчинок, почати рухатись до мети, пізнати себе з іншого боку, змінюватись, здійснювати бажане, бути впевненими в собі, бути наполегливим і морально стійким. Також ресурси дозволяють людині

задовольняти свої основні потреби : у безпеці, виживанні, комфорті, повазі та самореалізації [5].

Існує чимало класифікацій ресурсів. За локалізацією ресурси бувають внутрішніми (особистісними) і зовнішніми (соціальними). Зовнішні ресурси розглядаються через сукупність можливостей для розв'язання індивідуальних та соціальних потреб. До них зазвичай відносять підтримку і соціальні зв'язки людини. Натомість зовнішніми вважаються наступні види ресурсів: матеріальні, соціальні, інформаційні [5].

І. Рибкін до особистісних ресурсів відносить високу самооцінку, емоційну врівноваженість, впевненість та лідерство, автономність та інтернальність, відповідальність, цілеспрямованість, адаптивність та психологічну гнучкість [3, с. 55]. А. Бишов говорить про те, що найчастіше внутрішніми ресурсами називають певні яскраві риси людини, або ті властивості, які людина відносить до власних сильних сторін [1].

С. Хобфолл, досліджуючи особистість, дійшов висновку, що ресурсами є те, що цінує людина і те, що допомагає її долати труднощі й адаптуватись до стресу. Він поділяє їх на зовнішні – соціальні та внутрішні – «душевні» (психологічні). Науковець вважає, що втрата ресурсу призводить до стресу [6]. Автор аналізує кілька основних напрямків ресурсів: матеріальні (гроші, одяг, будинок) та нематеріальні (ідеї, переконання, прагнення, цілі); зовнішні (робота, сім'я, друзі) та внутрішні (самоповага, цінності життя); стан душевного та психологічного благополуччя, характеристики, якого можуть зумовлювати особливості долання людиною стресових ситуацій в житті [2, с. 305].

Узагальнюючи теоретичні аспекти досліджуваної проблеми до внутрішніх ресурсів ми відносимо: : інтелект, характер, духовність, емоції, самооцінку, досвід, життєві цінності, самоповагу, позитивне мислення, самоствавлення, локус контролю своєї поведінки. Теоретична модель поняття «внутрішні ресурси» зображена на рис. 1.

Молода людина, як і в підлітковому віці, продовжує створювати власну особистість. Вона удосконалюється і прагне до розвитку важливих для себе якостей, намагається зберегти свою індивідуальність й реалізувати свої здібності. Успішне становлення особистості визначається позитивним рішенням задач саморозвитку. Саморозвиток розглядається як: саморух (Г. Костюк), діяльність, внутрішня активність (Г. Балл,

М. Боришевський), потреба (І. Булах, С. Максименко), характеристика
можливостей (Н. Пов'якель, В. Слободчиков), механізм (З. Карпенко)

Рис. 1. Теоретична модель поняття «внутрішні ресурси особистості»

Саморозвиток – це усвідомлений і керований особистістю процес, у результаті якого відбувається удосконалення фізичних, розумових і моральних потенцій людини, розгортання її індивідуальності. Найважливішим чинником саморозвитку особистості можна вважати самопізнання, на основі якого людина має можливість самовизначитися у своїй діяльності, займатися власним самовдосконаленням та реалізувати на практиці свої особистісні можливості [4, с. 224].

Зважаючи на динамічну природу змістових характеристик поняття «саморозвитку» дискусійним залишається вікове питання саморозвитку. Не зрозуміло на якому етапі життя він стає одним із основних факторів формування особистості. Більшість дослідників схильні вважати, що активний саморозвиток розпочинається в юнацькому віці (І. Бех, Г. Костюк, С. Максименко).

У юнацькому віці процес саморозвитку особистості набуває нового значення, насамперед це пов'язано з ідентифікацією та задоволенням своїх потреб у самореалізації (соціальній, професійній, особистісній). Внутрішні ресурси становлять певного роду потенціал особистості, який допомагає їй сходити до вершини власного вдосконалення.

Висновки. У результаті теоретичного аналізу, зважаючи на неоднозначність поглядів науковці, ми сформуваємо теоретичну модель поняття «внутрішні ресурси особистості». До внутрішніх ресурсів

особистості відносимо інтелект, характер, духовність, емоції, самооцінку, досвід, навички, життєві цінності, самоповагу, позитивне мислення. З'ясовано, що саморозвиток – це усвідомлений і керований особистістю процес, у результаті якого відбувається удосконалення фізичних, розумових і моральних потенцій людини, розвиток її індивідуальності. Визначено, що основним чинником саморозвитку молодшої людини виступає самопізнання, результатом якого є бажання займатися власним самовдосконаленням. Самовдосконалення вимагає мобілізацію внутрішніх ресурсів особистості і використання їх за потреби.

Список використаних джерел:

1. Бишоф А. Самоменеджмент. / А. Бишоф, К. Бишоф. - М. : ОМЕГА-М, 2006. - 127 с.
2. Водопьянова Н. Е. Психодиагностика стресса. / Н.Е. Водопьянова. - СПб.: Питер, 2009. - 336 с.
3. Рыбкин И. В. Коучинг Социального Успеха. / И.В. Рыбкин. - М.: Изд-во «Институт общегуманитарных исследований», 2005. - 224 с.
4. Селевко Г. К. Технологии развивающего образования. / Г.К. Селевко. - М.: НИИ школьных технологий, 2005. - 192 с.
5. Штепа О. С. Психологічні ресурси як медіатор внутрішнього та зовнішнього "Я" людини / О.С. Штепа // Проблеми сучасної психології. - 2016. - Вип.31. - С. 559-568.
6. McPadden K. S. Hobfoll COR-theory. Режим доступу: http://wfnetwork.bc.edu/encyclopedia_entry.php

*Яковенко Леся, група ІМАПСЗ, ВДПУ
Науковий керівник: кандидат психологічних наук,
доцент Перегончук Н.В.*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕГУЛЯЦІЇ СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми та її актуальність. Проблема розвитку саморегуляції студентів, а також основ професіоналізму суттєво зростає у зв'язку з перебудовою системи освіти в Україні, психолого-педагогічного забезпечення професійної підготовки фахівців. Успішність навчально-професійної діяльності студентів здебільшого визначається рівнем розвитку їх усвідомленої саморегуляції, вміннями, що допомагають їм